

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA ARCHITEKTURY

FACULTY OF ARCHITECTURE

ÚSTAV URBANISMU

DEPARTMENT OF URBAN DESIGN

ARCHIV+

ARCHIVE+

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Ludmila Jankovichová

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. arch. Jan Kristek, Ph.D.

BRNO 2018

Zadání bakalářské práce

Číslo práce: FA-BAK0017/2017
Ústav: Ústav urbanismu
Studentka: **Ludmila Jankovichová**
Studijní program: Architektura a urbanismus
Studijní obor: Architektura a urbanismus
Vedoucí práce: **Ing. arch. Jan Kristek, Ph.D.**
Akademický rok: 2017/18

Název bakalářské práce:

Archiv+

Zadání bakalářské práce:

Archiv Oddělení dějin architektury a urbanismu Muzea města Brna již dlouhou dobu přežívá v provizoriu v prostorách hradu Špilberk. Archiv přitom spravuje unikátní sbírku moderní architektury, tj. plánů, modelů a písemných dokumentů, které zpřístupňuje odborné veřejnosti. Instituce zároveň disponuje malým, ale aktivním badatelským týmem, jenž bohatě publikuje a zasloužil se o mnoho průkopnických výstav o brněnské architektuře (např. O nové Brno). V současnosti se část archivu pro nedostatek prostor přesouvá do panelového domu ve Vyškově, což je de facto likvidační krok pro současný historicko–architektonický výzkum. Jedná o naprosto nevyhovující prostory po technické stránce, a zároveň nedostupnost archivních materiálů bude znamenat značnou komplikaci pro všechny badatele.

Při nalezení vhodného místa by se přitom archiv Oddělení dějin architektury a urbanismu Muzea města Brna mohl stát základem brněnského „architekturcentra“, tedy instituce jak s výzkumným, tak výstavním potenciálem, zaměřené na moderní architekturu.

Uvolněná budova po Fakultě výtvarných umění na ulici Údolní 19 se zdá být příhodným objektem pro menší instituci zamýšleného formátu. Jedná se o dostupný pozemek v centru města, který při vhodném architektonicko–urbanistickém řešení může v sobě skloubit jak požadavky na propagační instituci galerijního typu s přívětivostí a otevřeností k široké veřejnosti, tak požadavky na instituci výzkumnou. Lze např. uvažovat i propojení ulice Údolní s parkem Špilberk.

Zároveň se nabízí úvaha o spolupráci VUT respektive Fakulty architektury, jako další instituce s vědeckým i výstavním potenciálem na realizaci brněnského „architektuzentra“.

Cílem projektu potom bude prověřit prostřednictvím návrhu studentů model této hybridní instituce jak po programové a architektonické stránce, tak po stránce zapojení zvoleného konceptu do městských souvislostí.

Rozsah grafických prací:

Úkol bude sestávat ze standardních projektových částí: analýzy, tvorby konceptu a návrhu.

- Průvodní zpráva
- Situace širších vztahů
- Situace 1:500
- Půdorysy podlaží 1:200 včetně legendy místností a výkazu výměr
- Podélný, příčný řez 1:200
- Charakteristické pohledy a řezy 1:200
- Perspektiva / axonometrie exteriéru
- Perspektiva / axonometrie interiéru
- Stavební detail – řez fasádou 1:25
- Model 1:500

Seznam literatury:

Ernst Neufert, Navrhování staveb: zásady, normy, předpisy o zařízeních, stavbě, vybavení, nárocích na prostor, prostorových vztazích, rozměrech budov, prostorech, vybavení, přístrojích z hlediska člověka jako měřítko a cíle, Praha, 2000.

Mary Lynn Ritzenthaler, Preserving: archives and manuscripts, Chicago 2010.

Barry Lord – Gail Dexter Lord – Lindsay Martin, Manual of museum planning : sustainable space, facilities, and operations, Lanham 2012.

May Cassar, Environmental management: Guidelines for museums and galleries, London 1995

Ken Worpole, Contemporary library architecture : a planning and design guide, London – New York 2013.

Jana Tichá (ed), Rem Koolhaas: Texty, Praha 2014.

ERA21, Ohniska architektury XVII, 2017, č. 2.

Termín zadání bakalářské práce: 12.2.2018

Termín odevzdání bakalářské práce: 7.5.2018

Bakalářská práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a bakalářská práce v elektronické podobě.

Ludmila Jankovichová
student(ka)

Ing. arch. Jan Kristek, Ph.D.
vedoucí práce

doc. Ing. arch. Karel Havlíš
vedoucí ústavu

V Brně dne 12.2.2018

doc. Ing. arch. Jan Hrubý, CSc.
děkan

ARCHÍV ARCHITEKTÚRY - ODKAZ DÁT

Urbanistické súvislosti – širšie vzťahy

Parcela sa nachádza v katastrálnom území Mesta Brna na ulici Údolní 19. Na tomto mieste stojí budova bývalej menzy, ktorá sa neskôr zmenila na Fakultu Výtvarných Umení (FaVU) VUT. FaVU sa v nedávnej minulosti presťahovala o pár domov ďalej a teraz budova zíva prázdnotou.

Parcela je umiestnená vo výhodnej lokalite aj z hľadiska dopravy. V pešej dostupnosti do 300 metrov sa nachádzajú zastávky električiek a autobusov Obilný trh, Komenského námestie a taktiež hlavný dopravný brnenský uzol Česká, kde odchádzajú autobusy a električky každé tri minúty.

Parcela je orientovaná fasádou do ulice smerom na sever a na juhu smeruje na Hrad Špilberk, kde sa terén dvíha a budova tak končí v svahu. Toto sa odráža aj na architektonickom návrhu, ktorý vytvára nové spojenie so Špilberkom a ponúka nové možnosti posedenia pri káve v tichom zákutí Brna.

Zamýšľaná inštitúcia nie je iba Archívom architektúry ale tiež Architektonickým centrom, ktoré má za cieľ propagovať výsledky výskumu na poli modernej architektúry a sprostredkovať ich širokej verejnosti. Umiestnenie tejto inštitúcie v centre Brna má tak svoj hlbší praktický aj filozofický význam.

Architektonické riešenie

Uchovávanie starých dokumentov a ich archivovanie je veľmi náročný proces. Základom je, aby dokumenty boli v suchu a chlade, vďaka čomu ich môžeme ochrániť na čo najdlhší čas a tak sme schopní uchovávať informácie aj pre ďalšie generácie. Problémom je však kapacita úložiska a obrovské množstvo informácií, ktoré potrebujeme zachovať. Preto vznikli rôzne systémy uchovávania archiválií, ktoré nám pomáhajú vyznať sa v nich a spravovať veľké množstvá informácií.

Vo všeobecnosti, rôzne metódy archivovania informácií majú niekoľko spoločných charakteristík, ktoré sú platné pre spôsoby archivácie papierových dokumentov, tak napr. aj pre digitálne formáty typu zip.

Na každú archivovanú súčasť odkazujú tzv. metadáta alebo kartotečné kartičky. Cieľom metadát je obsiahnuť v malom objeme každý archívny dokument v podobe odkazu. Súbor metadát je teda akousi miniatúrou samotného archívu. Daňou za malý objem, a teda rýchlosť a jednoduchú možnosť vyhľadávania, je minimum informácií,

ktoré nám sú metadáta schopné sprostredkovať o jednotlivých súčiastiach archívu. Samotné dáta, alebo dokumenty, sú potom v archíve uložené v "zloženej forme", ktorá síce zaberá najmenej miesta, ale v tejto podobe sú pre nás dáta nezmyselné, neusporiadané. Až po vyhľadani a opätovnom zostavení "rozbalených dát" pomocou indexu je možné informácie čítať v pôvodnom zmysluplnom usporiadaní.

Z tejto úvahy vychádza aj navrhované usporiadanie archívu architektúry. Bádateľňa s kartotékou je jeho centrom. Centrálna kartotéka odkazuje na okolité depozitáre, ktoré obklopujú priestor badateľne, kde sú v tme a na základe objemových charakteristík (štandardné kartóny, veľké plány, modely, atp.) roztriedené jednotlivé archiválie.

Tretia časť archívu poskytuje priestor a miesto na čítanie, spracovávanie a vystavovanie dokumentov, kde je plne rozbalená zložka s informáciami pripravená na prečítanie.

V hmote archívu hrajú najdôležitejšiu úlohu depozitáre, ktoré potrebujú špeciálne podmienky a preto sú tvorené ako jednotlivé silá vstavané do predošlých stien budovy, ktoré rešpektujú pôvodnú budovu a jej nosný systém. Silá sú samostatne zaizolované a majú vlastný konštrukčný systém, aby vyhovovali klimatizácii k uchovávaniu archiválií.

Dispozičné riešenie

Dispozícia je centrálne orientovaná okolo átria, kde na prízemí nájdeme kartotéku, ktorá odkazuje na jednotlivé silá depozitárov okolo. Prízemie sa preto programovo líši od ostatných poschodí a nachádza sa tu centrum architektúry prístupné širokej verejnosti, ktoré spolupracuje s archívom a vytvára výstavy z jeho podkladov. Silá sú pôdorysne prepísané aj do prízemia a tak návštevníci môžu pocítiť objem hmoty, ktorá depozitáre predstavuje. Vo vyšších poschodiach sa v strednej časti nachádza ochodza s prístupom do všetkých depozitárov a na okraji sú umiestnené kancelárie, miestnosti na fotografovanie, ošetrovanie plánov a ďalšie, ktoré sú spojené s prevádzkou archívu. V strede nie sú žiadne „okná“, svetlo sa do átria dostáva pomocou svetlíku nad celým jeho pôdorysom a prostredníctvom priestorov medzi depozitármi.

Hoci je inštitúcia zamýšľaná ako celok, prevádzkovo je možné v prípade potreby budovu rozdeliť na dva samostatné celky – Archív a Centrum architektúry. Centrum architektúry má k dispozícii dve galérie so skladmi a potrebným príslušenstvom. V južnej časti smerujúcej na Špilberk je potom umiestená kancelária správcu a kancelária kurátora. Miestnosti smerujúce na ulicu Údolní sú určené pre Archív. Na prvom a druhom poschodí je umiestnené paspartovanie a vyrovnávanie plánov, takisto fotograf a dokumentátor. Na štvrtom poschodí sú kancelárie pre riaditeľa a ostatných zamestnancov, ktorí nemusia mať priamy prístup k depozitárom.

Vzhľadom na to, že lokalita je perfektne naviazaná na MHD a nachádza sa v pamiatkovej zóne (charakter územia C v obci nad 50 000 obyvateľov), parkovanie je riešené len minimalisticky a to formou státiar pre vozičkárov a garážou pre jeden

úžitkový automobil archívu. Toto riešenie zároveň vychádza zo súčasných trendov a aj z faktu, že budova v minulosti slúžila ako verejná inštitúcia bez státí na parkovanie. I napriek tomu, v prípade nutnosti, je možné riešiť podzemné parkovanie v západnej časti pozemku pod úrovňou terénu svahu Špilberku.

Konštrukčné riešenie

Konštrukcia pôvodnej budovy je zachovaná vo väčšej miere. Návrh zachováva jej nosné steny a z časti aj dispozičné usporiadanie, schodiská a skoro všetky okenné otvory. Nová hmota je do pôvodnej konštrukcie vložená vo forme betónových síl prechádzajúcich celým objemom.

Základy sú spevnené a rozšírené, aby umožnili nasledujúcu výstavbu. Stropy v miestach depozitov sa vybúrajú a budú nahradené železobetónovou konštrukciou trámového systému alebo roštového systému podľa vzdialenosti stien v depozitári. Átrium bude vykonzolované zo stropov depozitárov.

Betónové silá budú obalené v tepelnej izolácii, ktorá by zároveň slúžila ako separačná vrstva medzi pôvodnou murovanou stenou a novou betónovou konštrukciou. Výstavba steny bude nasledovná: na obnaženú pôvodnú stenu sa aplikuje polystyrén XPS, ktorý bude následne pôsobiť ako stratené debnenie z jednej strany a spolu s debnením na druhej strane sa betónová stena môže vybetónovať. Obálkou celej novej betónovej konštrukcie bude falcovaný čierny plech, ktorý odlíši povrch pôvodnej konštrukcie od nových síl.

Podlahová plocha podľa jednotlivých poschodí

1. podzemné poschodie	693 m ²
1. nadzemné poschodie	1208 m ²
2. nadzemné poschodie	861 m ²
3. nadzemné poschodie	858 m ²
4. nadzemné poschodie	330 m ²
Spolu	3950 m ²

Bilancia

Hrubá podlahová plocha	5955 m ²
Podlahová plocha	3950 m ²
Obostavaný priestor	23063 m ³
Zastavaná plocha	6268 m ²
Plocha parcely	7458 m ²